Numer bezpłatny.
Rok 2. Nr. 7

PRĄD

PISMO PRACOWNICZE NIETYLO UŚWIADAMIA, ALE I BRONI TWYCH SŁUSZNYCH POSTULATÓW.

ORGAN PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH W KRAKOWIE

DWUTYGODNIK — wychodzi 1-go i 15-go każdego miesiąca

Kraków, 1 maja 1935.

Adres Redakcji i Administracji: **Kraków, ul. Smoleńsk 19, telef. Nr. 162-19.** — Godziny redakcyjne: środy i piątki od 5—7 wiecz.

Pożyczka inwestycyjna a świat pracy.

Nie upłynęło jeszcze półtora roku, jak świat pracy subskrybował Pożyczkę Narodową i oto stajemy przed zagadnieniem nowem, — subskrypcji Pożyczki Inwestycyjnej.

Miniony okres półtoraroczny przeżyliśmy w atmosferze ciężkich doświadczeń, dalszych redukcyj płac, pogarszania się warunków pracy i wzrostu bezrobocia.

W tej ciężkiej sytuacji, Rząd zaapelował do społeczeństwa o subskrypcję nowej pożyczki, — Pożyczki Inwestycyjnej.

I jakkolwiek świat pracy chlubi się wielkiem zrozumieniem potrzeb państwowych, gotowością do ofiar i wyrzeczeń, to smutną jest świadomość, że ofiary, dotąd ponoszone, nie rozwiązały problemu trudności finansowych państwa, — lecz tylko doraźnie pozwalały ustalić równowagę budżetową, by po krótkiej przerwie znów okazać widmo nowych obniżek płac.

I to jest powodem, że świat pracy wysuwał oddawna i wysuwa — postulat równomiernego rozłożenia ciężaru kryzysu na wszystkie sfery społeczne i żąda podjęcia planowej walki z klęską bezrobocia, przez rozpoczęcie wielkich robót publicznych i zatrudnienie bezrobotnych.

Nowa pożyczka, którą wypuszczono na ogólną sumę 150 miljonów złotych, przeznaczona jest na cele inwestycyjne, na roboty mające charakter użyteczności publicznej i ma za zadanie zatrudnić jaknajwiększą liczbę bezrobotnych.

Minister Skarbu p. Zawadzki w swem przemówieniu na konferencji prasowej oświadczył, że „celem Pożyczki Inwestycyjnej jest podjęcie wielkich prac, jak budowa nowych dróg, prace wodne, w pierwszym rzędzie uregulowanie groźnej Wisły i jej dopływów, oraz rozbudowa naszej marynarki handlowej, tak b. ważnej dla utrzymania i wzmocnienia naszego eksportu.

Wpływ pożyczki również zasili ruch budowlany i dopomoże do realizacji prac związanych z przebudową ustroju agrarnego. Inwestycje te dokonywane będą nietylko pod kątem widzenia budowy, lecz i rozwiązania najboleśniejszego obecnie problemu bezrobocia.

Pożyczka została tak obmyślona, a prace tak rozplanowane, że społeczeństwu możemy dać pełną gwarancję,, że żaden grosz nie pójdzie na marne".

Rząd ma prawo pokierować społeczeństwem, a społeczeństwo ma obowiązek zdawania sobie sprawy z rzeczywistości gospodarczej.

Niewątpliwie szaremu człowiekowi w Polsce jest źle, coraz gorzej, — lecz szary człowiek to u nas symbol całego społeczeństwa. Społeczeństwo to musi obudzić się ze swej bierności w życiu gospodarczem i czynem realnym tworzyć nowe lepsze jutro.

Nasz stosunek do spraw publicznych jest inny, jak świata kapitału, nie uznajemy podwójnej buchalterji i **dlatego ambicją świata pracy, mimo kryzysu — będzie gremjalny udział w subskrypcji Pożyczki Inwestycyjnej.**

Na wezwanie Rządu, by poprzeć pożyczkę inwestycyjną — pracownicy odpowiedzieli ofiarnym czynem.

Według dotychczasowych sprawozdań **jesteśmy znów na czele**, a ktoś kto powinien był nas dawno wyprzedzić, — pozostaje jak dotąd obojętny.

Zapatrzony w nadmierne zyski i osobisty interes, zamyka niewysoko rentujące się warsztaty pracy, zalewa kopalnie, zakłada coraz to nowe koncerny i kartele, jedną rękę z zyskiem chowając za siebie, a drugą wyciąga po coraz to nowe ulgi i skreślenia własnych zobowiązań. (Premje za zwiększanie bezrobocia!).

Biedni! Narzekają, że muszą się „zapożyczać" na subskrybcję pożyczki inwestycyjnej!

Tak społeczeństwo, jak i Rząd winien sobie dobrze zapamiętać, te dwa różne stanowiska, nasze — obywatelskie i kapitału — zupełnie obojętne, w tej ważnej dla nas chwili, wymagającej skupienia wszystkich sił narodu, na froncie walki z bezrobociem.

Czekamy dalej... **T. K.**

Konstytucja i nasze nadzieje.

Żyjemy w okresie wybitnie przejściowym; stoimy na pograniczu dwu epok; dwu zasadniczo różnych od siebie światopoglądów; chwieją się i upadają uświęcone wiekową tradycją formy ustrojowe, siły potężne rozsadzają mocne dotąd mury parlamentaryzmu coraz silniejsze odgłosy detonacyj politycznych zwiastują zbliżający się koniec tego co było wynikiem ostatnich przemian ustrojowych, przyjście czegoś nowego.

Czego?

Nie wiemy!!

Powstają gigantyczne laboratorja społeczne (Sowiety), odbywają się doniosłe eksperymenty na ciele miljonów zbiorowości ludzkich; świat szuka nowych dróg współżycia, błądzi w ciemności i czeka.

Dokąd zmierzamy?

Czem będzie przyszłość dla nas i innych narodów?

Nie wiemy...

Pękła tajemna sprężyna w olbrzymim mechaniźmie ludzkości, poszczególne jego części pracują ze zgrzytem i zacięciami, powstaje zahamowanie zgubne dla reszty organizmu; dziwna choroba trawi narody, dławi i opaźnia naturalny ich rozwój.

Co kryje przyszłość?...

I znowu... nie wiemy...

I w takiej chwili, świat pracy z utęsknieniem zwraca oczy do tych w narodzie, na barkach których spoczął ciężar wielki — kierować nawą państwową, pośród burz politycznych tak, by nie rozbiła się i utonęła, lecz żywiołową swą mocą — sunęła w lepsze, jasne jutro.

Dziś świat pracy ufnie patrzy na tych w narodzie, którzy spożytkowują owoc smutnych doświadczeń innych narodów i naszych własnych, gruntują byt nasz na innych podstawach.

Dziś jesteśmy świadkami doniosłych przemian ustrojowych, zupełnego przeobrażenia kategoryj myślenia i życia państwowego, pracy na miarę olbrzyma, — i ufni czekamy na wielkie jej rezultaty.

Dziś świat pracy solidaryzuje się z tymi, którym troska o byt Państwa naczelnem hasłem, zgłasza ofiarną swą gotowość do podjęcia walki o wielkie i zaszczytne jutro.

Doświadczenia lat minionych wykazały jak o**gromną jest moc twórcza zorganizowanego świata pracy**, udowodniły, że związki zawodowe postawione na odpowiedniej płaszczyźnie, ożywione jedną wszystko i wszystkich przenikającą myślą, **stać się mogą potężną siłą twórczą w ramach każdej państwowości**, że praca podjęta ze szczerem umiłowaniem celu, który osiągnąć winna — a celem tym najwyższym — wielka Państwowość Polska, dokona dzieła na miarę olbrzyma, dzieła zupełnego przeobrażenia myślowego obywateli, uspołecznienia ich w jednym duchu, zwarcia w całość sprężystą — tętniącą mocarnem tętnem — życia!!

Świat pracy czeka...

Czeka na zew do podjęcia dalszych zmagań, czeka na wyciągniętą bratnią dłoń, z wezwaniem — do współpracy.

A możliwości są wielkie...

Nowa ustawa zasadnicza, daje pełne pole do podjęcia inicjatywy gospodarczo - społecznej, ramowe ujęcie zasadniczych artykułów Nowej Konstytucji pozwala na wypełnienie ich płynną, żywą treścią pracy twórczej; **czekają karne, zwarte szeregi pracownicze.**

Kuje się w hartownym ogniu ciężkich doświadczeń nowe ustawodastwo, socjalne, dźwiga coraz bardziej świadomość, że w światowej zawierusze społeczno - politycznej, w chwianiu się, upadku i powstawaniu nowych form ustrojowych (czy dobrych — przyszłość okaże) **jedyną najważniejszą ostoją jest obwarowanie żelaznemi barjerami praw świata pracy**, że harmonijnie ułożony ustrój społeczny, to fundament niespożyty, na którym budować można, wspaniały gmach — wielkości Państwa!

Kształtuje się ochrona Pracy, praca jest podstawą rozwoju i potęgi Rzeczypospolitej, przyobleka w coraz jaśniejsze i bardziej zdecydowane formy; **projekt Izb Pracy, o który walczy społeczeństwo nasze, którego domaga się w imię dobra ogólnego — zapowiada stworzenie centralnego ośrodka zagadnień, najsilniej związanych z przebudową istniejących stosunków, ale przebudową opartą nie na niebezpiecznych eksperymentach, nie na gwałtownych wstrząśnieniach, (sąsiedzi) lecz na wysiłku równomiernym, stałym, wysiłku świadomym swego twórczego celu, na działaniu ewolucyjnem, przeobrażeniowem, kierowanem doświadczeniem przeszłości i rozumnie pomyślanem dobrem społeczeństwa,**

Oto czołowe artykuły Nowej Konstytucji: **„Wartością wysiłku i zasług obywatela na rzecz dobra powszechnego mierzone będą jego uprawnienia, do wpływania na sprawy publiczne“. „Państwo roztacza opiekę nad pracą i sprawuje nadzór nad jej warunkami“**, przyoblekają się w realną szatę, oto pełne zrozumienie ważności roli świata pracy, dla ogółu; tworzy się nowy organizm zbiorowy — nowe społeczeństwo, na mocnych podstawach oparte, tworzy się pokolenie tych, którzy z rumieńcem życia pełnego siły — śmiało spoglądają w twarz słońcu Wolności, krzepnie w moc miljon ramion, hartuje na stal miljon serc.

Przez chmurną **Teraźniejszość**, przez burze polityczne i głuche odgłosy doniosłych przeobrażeń ustrojowych — Polska Nowa, Polski Świat Pracy — prze w Przyszłość, w tę Przyszłość, gdzie Przeznaczenie zapisało szczytne hasła każdego Obywatela - Polaka: Kochać Ojczyznę i żyć dla Niej.

Mgr. K. P.

Krakowski Wojewódzki Komitet Pracowniczy Propagandy Pożyczki Inwestycyjnej.

Rozpisaną przez Rząd Pożyczkę Inwestycyjną — celem uzyskania od społeczeństwa środków finansowych na zatrudnienie choćby części półmiljonowej armji bezrobotnych, pozbawionych dziś wszelkich środków egzystencji — subskrybowali dotychczas przedewszystkiem pracownicy państwowi, pracownicy instytucyj państwowych i samorządowych oraz pracownicy instytucyj prawno - publicznych, deklarują poważne kwoty w stosunku do swoich uposażeń.

Wpływy z tej pożyczki mają być użyte wyłącznie na cele inwestycyjne, temsamem więc na zatrudnienie bezrobotnych. **Około 25% tych wpływów użyte zostanie na pracę i zatrudnienie bezrobotnych w Województwie Krakowskiem.**

Ponieważ od dnia 10. maja. t.j. od dnia zamknięcia subskrybcji dzieli nas zaledwie kilka dni, a część pracowników prywatnych oraz sfer przemysłowo - handlowych nie spełniła tego obywatelskiego obowiązku przez niedocenianie doniosłości celu Pożyczki Inwestycyjnej, apelujemy do całego społeczeństwa Województwa Krakowskiego, aby udzieliło zamierzonej akcji inwestycyjnej jaknajbardziej wydatnego poparcia:

Każdy z pracowników zatrudnionych i zarobkujących powinien w stosunku do swoich dochodów wydatnie wziąć udział w subskrypcji, a **od warstw posiadających, które akcji inwestycyjnej zawdzięczać będą znaczne ożywienie gospodarcze, oczekujemy również jaknajwydatniejszego subskrybowania Pożyczki Inwestycyjnej.**

Cały świat pracy swoim udziałem w subskrypcji i propagandzie Pożyczki Inwestycyjnej **winien pociągnąć resztę społeczeństwa do spełnienia obowiązku obywatelskiego w stosunku conajmniej odpowiadającym udziałowi w dochodzie społecznym.**

Kraków, dnia 1. V. 1935 r.

Krakowski Wojewódzki Komitet Pracowniczy Propag. Poż. Inw.

Adam Skotnicki
Prezes Rady Okr. „Unji".

Sekretarz:
Dr. Aleksander Mołodecki
Sekretarz Rady Okr. „Unji".

Członkowie Komitetu:

Aleksander Bajkowski, Prezes Zrzesz. Prac. U. Monop. Spiryt.
Dr. Franciszek Dygut, Prokurent Żegl Pol. S.A.
Władysław Grabowski, Prezes Zw. Urz. „Florjanki".
Ignacy Gruszeczka, Zw. Prac. Umysł. Tymcz. Wydz. Pow.
Eugenjusz Kasprzykiewicz, Prezes Zrz. Prac. Banku Pol.
Henryk Kawka, Prezes Zw. Zaw. Prac. Bank. i Kas Oszcz.
Tadeusz Kowalik, Radny m. Krakowa.
Ignacy Moskal, Prezes Związku Prac. Inst. Ubezp. Społ.
Jan Pustelnik, Prezes Pol. Zw. Zaw. Prac. Handl. i Biur.
Dr. Jan Reguła, Prezes Zrzeszenia Urz. Uniw. Jagiell.
Roman Skotnicki, Stow. Urz. Wojsk. Koła O.K. V.
Wiktor Szczęsnowicz, Stow. Prac. Umysł. Monop. Tyt.
Jan, Szuro, Prezes Zrzesz. Urzędn. Banku Gosp. Kraj.
Jan Urbański, Prezes Zw. Zaw. Farmaceutów Prac.
Ullmann Adam, Prezes Zrzeszenia Prac. Państw. Banku Roln.
Marjan Wywiałkowski, Prezes Zw. Prac. Powsz. Zakł. U. Wzaj.

PODZIĘKOWANIE.

W dniu 5 marca b.r. odbył się **w salach Krak. Tow. Ubezpieczeń „Florjanka" S.A. w Krakowie** wieczór Karnawałowy, urządzony przez Radę Okręg. „Unji" Zw. Zaw. Prac. Umysł. w Krakowie pod protektoratem JWP. Dr. Mieczysława Kaplickiego, prezydenta m. Krakowa.

Wieczór ten zgromadził doborowe towarzystwo wszystkich sfer pracowniczych miasta i przyczynił się do zasilenia funduszu Rady Okręg. na rzecz kuchni dla bezrobotnych pracowników umysłowych.

Komitet „Wieczoru", składa niniejszem P.T. Dyrekcji Krak. Tow. Ubezp. „Florjanka" S.A. w Krakowie, znanej ze szczodrobliwości na cele bezrobocia, serdeczne podziękowanie za bezpłatne użyczenie pięknych sal Towarzystwa przy ul. Basztowej l. 8.

Również Komitet składa serdeczne podziękowanie Dyr. Jaworznickich Komun. Kopalń Węgla za okazaną wydatną pomoc.

7 czy 24 godzin pracy?

W jednej z instytucyj w Krakowie **będącej pod nadzorem Minist. Opieki Społecznej,** pracownicy bywają zmuszani do pracy w godzinach wieczornych, a nawet często nocnych. W instytucji tej często są redukcje pracowników; odnosimy wrażenie, że za sumę wypłaconych wynagrodzeń za godziny nadliczbowe możnaby stale zatrudnić zwolnionych pracowników. Zarząd tamt. Związku rzecz dziwna, nic nie działa w kierunku zapobiegnięcia złu. Inspektor pracy również, a pracownicy nie reagują, powodowani strachem o własny byt. **Pytamy: gdzie są ci, którzy wzięli na siebie moralny i statutowy obowiązek obrony praw członków Związku?**

Fundusz Pracy nie wykonuje swych ustawowych zobowiązań.

Ustawa o Funduszu Pracy z dnia 6 marca 1933 r. postanawia, iż „Fundusz Pracy ma na celu dostarczania środków utrzymania osobom, pozbawionym pracy, a nie posiadających innych środków do życia".

A teraz suche urzędowe sprawozdanie oficjalne p.t. „Fundusz Pracy w latach 1933 i 1934".

Wpływy na rzecz Funduszu pracy wyniosły w r. 1933/34, 88 miljonów złotych, a na koszty udzielenia **kredytów** na zatrudnienie bezrobotnych prac. umysł. wydano 723.633 złote, **a zatem zaledwie 0.8%.**

To krótkie zestawienie daje nam właściwy obraz błędnej gospodarki Funduszu Pracy.

Coprawda w r. 1934/35, zwiększono wydatki na zatrudnienie bezrobotnych pracowników umysłowych do **kwoty 1,700** tysięcy złotych, ale to stanowi dopiero **1'2%** ogółu wpływów Funduszu Pracy.

W roku 1935/36 następuje znowu wybitne pogorszenie, bo preliminowano na ten cel tylko 400.000 złotych, która to kwota — rzecz prosta — odegra minimalną rolę w zmniejszeniu bezrobocia pracowników umysłowych.

Fundusz Pracy sądzi widocznie, że bezrobotni nasi do tego czasu nie doczekają.

Smutne, ale prawdziwe.

Wyrażamy nadzieję, że Naczelne Władze „Unji" dołożą wszelkich starań w Min. Opieki Społ., by istniejący stan rzeczy zmienić.

T. K.

Prawdziwe oblicze „Lewjatana”.

Naczelny Komitet Pracowniczy Pożyczki Inwestycyjnej, zwrócił się przed dwoma dniami do Centralnego Zw. Przemysł. Polsk. „Lewiatana", z wezwaniem do ustalenia norm subskrypcyjnych dla przemysłu.

Wezwanie to wysłał Komitet nasz, w zrozumieniu dobrze pojętego obowiązku, uzasadnionego wielkiemi celami społecznemi pożyczki inwestycyjnej, tem bardziej, że korzyści z całej akcji odniosą nietylko bezrobotni, ale całe społeczeństwo.

W dniu wczorajszym nadeszła odpowiedź „Lewiatana", **z oświadczeniem, że przemysł subskrybował będzie tylko połowę sum subskrybowanych na Pożyczkę narodową.**

To nie obywatelskie stanowisko polskich i zagranicznych kapitalistów zasługuje na publiczne potępienie.

Ten kto przyczynił się do wzrostu bezrobocia w kraju, — winien subskrybować pożyczkę inwestycyjną w wymiarze faktycznego udziału w dochodzie społecznym.

Rząd opracowując plan wielkich robót w kraju, jakie mają być wykonane za środki uzyskane z pożyczki inwestycyjnej, zdawał sobie doskonale sprawę z tego, że dalsze pogłębianie stanu bezrobocia w Polsce jest nie do pomyślenia, że może się to zakończyć wielką katastrofą.

Wszak tysiączne rzesze głodujących, to masa bardzo podatna na wszelkie złe podszepty.

I dlatego mamy nadzieję, że Rząd potrafi znaleźć drogę, wskazującą „Lewiatanowi", który zbyt często odnosi się do Rządu o rozmaite koncesje, — **jak winny sfery gospodarcze ustosunkować się do tak wielkiego zagadnienia, jakiem jest Pożyczka Inwestycyjna.**

Świat pracy kroczy dziś na czele subskrybentów, — mając dobrze na uwadze § 7 nowej Konstytucji, zawierający zasadę, że **„wielkością wysiłku na rzecz Państwa — mierzone będzie prawo obywateli do wpływania na bieg życia państwowego".**

Świat pracy o tej zasadzie nie zapomni i we właściwym czasie będzie musiał uzyskać należne mu stanowisko, **przez powołanie do życia Izb Pracy.** T.K.

KOMUNIKATY.

Z posiedzenia Rady Naczelnej „U N J I".

W dniu 17 marca b.r. odbyło się w Poznaniu posiedzenie Rady Naczelnej Unji Z.Z.P.U., na którem poza decyzjami o charakterze wewnętrznym przyjęto następujące uchwały:

1.

Rada Naczelna Unji potwierdza swoje zasadnicze stanowisko współdziałania z ruchem robotniczym

w ogólnych celach społecznych. Współdziałanie z ruchem robotniczym jest możliwe jedynie na zasadzie istnienia odrębnych organizacyj pracowników umysłowych. Organizacją posiadającą wyłączne prawo reprezentowania i organizowania pracowników umysłowych jest Unja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych. W związku z tem Rada Naczelna potępia te usiłowania, które dążą do poderwania podstaw organizacyjnych Związków zrzeszonych w Unji.

2.

W związku z krążącemi wśród organizacyj robotniczych pogłoskami w sprawie stosunku organizacyj pracowników umysłowych do ruchu robotniczego Rada Naczelna Unji.

1) stwierdza, że władze naczelne ruchu zawodowego pracowników umysłowych nie prowadziły i nie prowadzą z organizacjami robotniczemi żadnych pertraktacyj na temat wspólnego scalenia organizacyjnego,

2) powołuje się na deklarację ideową Kongresu Unji z kwietnia 1932 r., wyrażającą zasadę odrębności ruchu zawodowego pracowników umysłowych.

3.

Rada Naczelna uchwala:

a) złożenie petycji w sprawie ubezpieczeń społecznych na ręce Prezydenta Rzeczypospolitej z indywidualnemi podpisami zebranemi wśród pracowników ubezpieczonych;

b) zobowiązanie związków i Rad Okręgowych według planu opracowanego przez Komitet Wykonawczy do zorganizowania we wszystkich miejskich ośrodkach kraju zgromadzeń.

4.

Rada Naczelna po zapoznaniu się z treścią protestu wyrażonego przez Zarząd Główny Związku Zawodowego Pracowników Bankowych i Kas Oszczędności aprobuje treść jego i uznaje ten protest jako zapoczątkowanie akcji propagandowej w obronie ubezpieczeń społecznych.

5.

Rada Naczelna Unji stwierdza, że podstawy ubezpieczeń społecznych są poważnie zagrożone.

Przeciwdziałanie temu niebezpieczeństwu jest koniecznością, a to przez stałe alarmowanie opinji publicznej przez prasę i uświadamianie sfer pracowniczych.

Ponieważ na prasę, niezwiązaną z ruchem zawodowym pracowników umysłowych nie można liczyć, Rada Naczelna wzywa Komitet Wykonawczy do wykorzystania istniejącego, a mającego służyć sprawom polskiego świata pracy organu „Dziś", który mógłby temu zadaniu podołać i sprawie dobrze się przysłużyć.

6.

Uznając prasę codzienną za najlepszy środek informowania opinji publicznej, Rada Naczelna wzywa wszystkie organizacje do poparcia i najszerszego rozkolportowania pisma „Dziś" przy zawarowaniu organizacjom wpływu na kierunek pisma. Unja popiera dziennik „Dziś".

Z wewnętrznych uchwał, zasługuje na wymienienie uchwała dotycząca dotychczasowego systemu skreślania z listy Związków nie płacących składek.

Na przyszłość Komitet Wykonawczy, ma opracować zasady współpracy ze Związkami przechodzącemi kryzys finansowy, czy bezrobocie.

Zmiana w orzecznictwie sądowem w sprawie godzin nadliczbowych.

„Wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych należy się, jeżeli pracodawca odniósł korzyść z takiej pracy". S. N. 17. I. 34. Zb. Urz. Nr. 512/34. Wyd. Unji i Prawo Pracy Cz. II. Nr. 738.

Jak wiadomo, praca w godzinach nadliczbowych jest przez pracodawców, niestety, bardzo często zarządzana. Pracę w godzinach nadliczbowych należy uznać jako zjawisko niepożądane zarówno spowodu wyzyskiwania pracowników przez pracodawców wbrew obowiązującym normom czasu, jak i z punktu widzenia obecnej sytuacji na rynku. Niewątpliwie ścisłe przestrzeganie zakazu pracy w godzinach nadliczbowych doprowadziłoby do zwiększenia stanu zatrudnienia, co winno być celem zasadniczym całego społeczeństwa.

Pracownicy wskutek obaw utracenia posad, nie są w stanie przeciwstawić się żądaniom pracodawców i niestety coraz częściej pracują w godzinach nadliczbowych. Niestety śmiało można powiedzieć, że praca w godzinach nodliczbowych jest dziś zjawiskiem powszechnem.

Rolę zapobiegawczą przeciwko stosowaniu godzin nadliczbowych odgrywa obowiązek wynagrodzenia pracowników za pracę w godzinach nadliczbowych. Wobec lakoniczności ustawy o czasie pracy w zakresie zapłaty za godziny nadliczbowe, sprawa ta w świetle orzeczeń Sądu Najwyższego ulega ciągle zmianom i ostatnio miały zastosowanie orzeczenia, niekorzystne dla sfer pracowniczych. Ze względu na zwrot zasadniczy w tej sprawie orzecznictwa wyjaśniamy obecny stan rzeczy.

Sprawa obowiązku zapłaty za godziny nadliczbowe pracy przechodziła różne etapy. Pierwszy etap, zgodny z tekstem ustawy trwał do 4. XI. 1932 r. W tym pierwszym etapie sądy przyznawały należności za pracę w godzinach nadliczbowych, o ile tylko pracownik udowodnił: 1) fakt pracy, 2) liczbę godzin, 3) udowodnił, że praca odbywała się się w godzinach nadliczbowych.

Z chwilą wydania opinji 7 sędziów Sądu Najwyższego, wydanej w dniu 4. XI. 1932 r. i wpisanej do księgi zasad prawnych (wydawnictwo Unji: Prawo Pracy w świetle orzeczeń sądowych Cz. I. Nr. 245) orzecznictwo to uległo gruntownej zmianie na niekorzyść pracowników. Wzmiankowana zasada prawna przeprowadza rozróżnienia pomiędzy pracą

w godzinach nadliczbowych, wykonywaną na skutek zezwolenia Ministerstwa i pracą, wykonywaną bez zezwolenia. Zasada ta stwierdza, że stawki podwyższone w/g art. 16 ustawy o czasie pracy należą się pracownikowi tylko wtedy, gdy pracodawca miał zezwolenie Ministerstwa na pracę w godzinach nadliczbowych. Jeżeli pracodawca takiego zezwolenia nie miał, to praca w godzinach nadliczbowych była pracą zakazaną, pracownik, wykonywując taką pracę, dopuszczał się przekroczenia ustawy o czasie pracy. nie może więc domagać się zapłaty za pracę zakazaną, chyba, że pracodawca niesłusznie się tą pracą wzbogacił.

Ponieważ zjawisko stosowania pracy w godzinach nadliczbowych po uprzedniem uzyskaniu zezwolenia Ministerstwa jest zjawiskiem wyjątkowem, a regułą jest praca bez tego zezwolenia, więc z reguły we wszelkich procesach pracownik musiał udowadniać niesłuszne wzbogacenie. Należy nadmienić, że żaden z pracowników nie udowodnił pracodawcy niesłusznego wzbogacenia, gdyż stanowisko, że pracodawca musiałby zatrudnić nowego pracownika, w wypadku pracy jednego pracownika, np. przez 16 godzin, a więc tem samem wzbogacił się o płacę pracownika, którego nie zaangażował, nie znalazło uznania sędziów.

Obecnie nastąpił zasadniczy zwrot w stosowaniu zasady niesłusznego wzbogacenia. Wprawdzie Sąd Najwyższy nadal stoi na stanowisku rozróżnienia pracy w godzinach nadliczbowych za zewoleniem Ministerstwa i pracy bez tego zezwolenia, to jednak w jednem z ostatnich swoich orzeczeń porzuca zasadę niesłusznego wzbogacenia na rzecz zasady korzyści pracodawcy z pracy pracownika w godzinach nadliczbowych. (Wydawnictwo Unji: Cz. II Prawa Pracy w świetle orzeczeń sądowych Nr. 738).

Obecnie według tego nowego orzeczenia Sąd Najwyższy uważa, że okoliczność, iż do roszczenia pracownika o wynagrodzenie za godziny nadliczbowe nie mają zastosowania specjalne przepisy ustawy o czasie pracy, na które on się powoływał, nie zwalnia Sądu od obowiązku rozważenia, czy w innych przepisach prawa, a mianowicie w ogólnej zasadzie niedopuszczalności niesłusznego wzbogacenia się, nie znajduje oparcia pretensja powoda o należność z tytułu przepracowania **przez niego na korzyść pracodawcy większej ilości godzin, niż przewidywała umowa i dozwalała ustawa.** W przypadku takiej pracy, dokonywanej na zlecenie pracodawcy, **następnie wzbogacenie się** wskutek niej pracodawcy, który za nią nic nie zapłacił, **winno się domniemywać i jeżeli** spowodu jakich szczególnych okoliczności **pracodawca korzyści z tej pracy nie odniósł, jego rzeczą jest wykazać to.**

Jak widzimy zmiana w orzecznictwie na skutek ostatniego orzeczenia jest zasadnicza i chociaż nie odzwierciadla ona w tej sprawie stanowiska pracowniczego, to jednak jest znacznem polepszeniem dotychczasowego orzecznictwa.

Podajemy niniejsze do wiadomości ogółu pracowniczego celem odpowiedniego zastosowania w praktyce naszego życia codziennego.

Orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawach pracowniczych.

Zwolnienie pracownika w końcu roku kalendarzowego z jednoczesną wypłatą wynagrodzenia za okres wypowiedzenia, obejmujący i część roku następnego, nie uprawnia pracownika do żądania wynagrodzenia za urlop w roku, w którym on już nie był zatrudniony u swego pracodawcy.
S. N. C. I 2790/33 11. IV. 34. r. Zb. Urz. Nr. 680/34.

Sam fakt wypłaty przez pewien czas gratyfikacji pracownikom nie stwierdza jeszcze, by pracodawca zwyczajowo był obowiązany do jej wypłaty, zwłaszcza, jeżeli on w jakikolwiek sposób okazywał, iż ta wypłata jest aktem jego dobrej woli, a nie wykonaniem przyjętego na siebie zobowiązania.
S. N. C. I 2790/33 11. IV. 34. r. Zb. Urz. Nr. 680/34.

Przepisy rozp. Prez. Rzplitej z 16. III. 28 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. Nr. 35 poz. 323) nie zabraniają zmiany warunków umowy o pracę podczas trwania stosunku pracy za wzajemną zgodą stron. jeżeli zatem pracownik zaniechał żądania niezwłocznego rozwiązania umowy spowodu zmniejszenia mu pensji oraz zgodził się pobierać nadal zmniejszoną pensję i pracować na nowych warunkach, to warunki te winny mieć dla niego obowiązujące znaczenie.
S. N. C. I 2790/33 11. IV. 34. r. Zb. Urz. Nr. 680/34.

Skoro zachowane są terminy i warunki wypowiedzenia umowy o pracę, przewidziane w art. 25 i 29 rozp. Prez. Rzplitej z 16. III. 1928 r. (Dz. Ust. poz. 323) bez znaczenia jest przyczyna, dla której bądź pracodawca bądź pracownik wypowiada umowę, a w związku z tem nie może mieć znaczenia, czy pracodawca, wypowiadając umowę w rzeczywistości dąży do zatrzymania pracownika, lecz na odmiennych warunkach.
S. N. C. I 2798/33 8. III. 34. r. Zb. Urz. Nr. 658/34.

Pracownikowi nie należą się zasadniczo za okres wypowiedzenia djety za dni niespędzone faktycznie w podróży w interesach pracodawcy, chyba, że pracownik każdorazowo udowodni ogólnym trybem dowodowym, że djety takie, przewyższające koszty podróży służbowych, stanowiły pewien stały dochód w formie dodatku do pensji.
S. N. C. I 2814/33 21. III. 34. Zb. Urz. Nr. 716/34.

Zawiadamiamy Związki, które prowadzą sekcje odczytowe względnie oświatowe, że mogą odnosić się o prelegentów na wszelkie tematy, do Grupy Referatów Społecznych przy Radzie Grodzkiej BBWR. w Krakowie, Rynek Gł. 45 II p.

Walne Zgromadzenie delegatów do Rady Okręg. „Unji" Zw. Zaw. Prac. Umysł. w Krakowie, odbędzie się w dniu 12 maja 1935 r.

Sprawozdanie z Dorocznego Walnego Zebrania członków Oddziału Krak. Związku Zaw. Farmaceutów - Pracowników.

W dniu 10. II. b.r. odbyło się w lokalu własnym Doroczne Walne Zebranie członków Oddziału Krak. Z. Z. F. P., które zaszczycił swą obecnością pan Inspektor Farmaceutyczny Mr. Filemonowicz.

Przewodniczył kol. Sochacki, protokółował kol. Chojecki.

Po przyjęciu protokołu z ostatniego Dor. W. Zebrania złożył prezes Oddziału kol. Urbański sprawozdanie z czynności Zarządu, w którem poruszył sprawy: a) zmiany, jakie zaszły w ciągu roku w składzie Zarządu, b) finansów Oddziału i poczynionych oszczędności, c) Zjazdu Delegatów, d) wyrównania poborów kolegów z apteki Ubez. Społ. w Tarnowie, pokrzywdzonych przy zaszeregowaniu w myśl nowej praktyki, e) taksy za dyżury nocne, f) konferencji komisji dla walki z bezrobociem i siłami niefachowemi, g) ankiety, jako dalszego etapu walki z siłami niefachowemi i bezrobociem, h) rewindykacji sum za taksy koncesyjne, i) VI projektu ustawy aptekarskiej, j) współpracy z Okręgową Radą Unji, k) obniżki płac w Ubez. Społ. l) współpracy z grupą referatów społecznych przy Radzie Grodzkiej B. B. W. R., ł) starań o reprezentację Oddziału w Radzie Ubez. Społ., m) wycieczki na wystawę kobierców i ceramiki wschodniej w Muzeum Narodowem, n) udziału Oddziału w akcji powodziowej, o) złożenia podpisów przez reprezentantów Oddziału na akcie erekcyjnym pod budowę Muzeum Narodowego, p) interwencji Zarządu w zatargu członka Oddziału z właścicielem, r) remontu lokalu Oddziału.

Powyższe uzupełnił skarbnik kol. Riegelhaupt, przedstawiając zebranym stan finansowy Oddziału, poczem kol. Jancsina złożył sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, z wnioskiem na udzielenie absolutorjum.

Po dyskusji nad sprawozdaniem Zarządu i Komisji Rewizyjnej, Walne Zebranie uchwaliło wnioski Komisji Rewizyjnej.

Następnie kol. Anisfeld wygłosił obszerny referat odnośnie bezrobocia na terenie Oddziału, t.j. ilu bezrobotnych znajduje się w obrębie Oddziału, tak członków Związku, jak i z poza Związku, na jakich warunkach objęliby posady, oraz zwraca uwagę na stale wzrastającą liczbę studentów farmacji.

Po obszernej dyskusji powzięło Walne Zebranie na wniosek referenta następujące uchwały: 1) poczynić wszelkie możliwe starania ograniczenia nadmiernego dopływu sił do zawodu, 2) poczynić wszelkie możliwe starania dla rozszerzenia terenu pracy dla członków zawodu, 3) zwolnić od wkładek bezrobotnych za wyjątkiem 50 groszy za Kronikę Farmaceutyczną, 4) poczynić starania, by być w stałym kontakcie z WP. Inspektorem Mr. Filemonowiczem w sprawach sił niefachowych i braku etyki, zarówno u pracodawców, jak i pracowników, 5) używać prasy codziennej, celem informowania szerokiego ogółu o położeniu w zawodzie, — prowadzić propagandę w miarę możności finansowych.

Skolei kol. Henoch referował sprawy ogólno-zawodowe. W referacie swym zaznacza, że powodem dzisiejszego kryzysu w zawodzie jest: 1) brak unormowanych warunków płacy i pracy, 2) nadmierny napływ kandydatów do zawodu, 3) zatrudnianie sił niefachowych, 4) stosowanie przez pp. właścicieli dużych opustów kosztem pracowników, 5) konkurencja drogueryj. — Wysiłki Z.Z.F.P. winny iść, zdaniem kol. Henocha, w kierunku usunięcia tych bolączek, przedewszystkiem zaś należałoby dążyć do unormowania warunków płacy i pracy, a to da się uskutecznić przez wprowadzenie Kasy Płac.

W związku z referatami kol. Anisfelda i Henocha, na wniosek kol. Dworzańskiego, uchwaliło Walne Zebranie szereg dezyderatów, polecając opracowanie ich nowemu Zarządowi i przedstawienie na najbliższe Nadzwyczajne Walne Zebranie.

Na wniosek kol. Szustowa uchwaliło Walne Zebranie urządzać co miesiąc zebrania towarzyskie.

Wybrane władze Oddziału ukonstytuowały się następująco:

Prezes: kol. Urbański Stefan, — V-prezes I-szy: kol. Henoch Jan, — V-prezes II-gi: kol. Dworzański Władysław, — V-prezes III-ci: kol. Szustow Jan, — Sekretarz i skarbnik: kol. Jancsina Józef, — Zast. sekretarza i referent biura pośrednictwa pracy: kol. Anisfeld Markus, — Zast. skarbnika: kol. Riegelhapt Armin, — Gospodarz: kol. Płonkówna Bronisława, — Członek Zarządu: kol. Chojecki Karol.

CENY OGŁOSZEŃ: poza tekstem: cała strona 100 zł. — 1/2 strony 60 zł. — 1/4 strony 40 zł. — 1/8 strony 20 zł. — 1/16 strony 12 zł. Za drobne ogłoszenia: 1 wiersz 0.80 zł., w tekście o 50% drożej. — Ogłoszenia dla dających i poszukujących pracy do 10 słów w rubryce: „Praca i chleb“ — bezpłatnie. **Prenumerata kwartalna 1 zł, roczna 4 zł.** Ogłoszenia płatne zgóry przy zamówieniu.

Redaktor Odpowiedzialny: **Józef Suligowski.**
Wydawca: Rada Okręgowa Unji Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych w Krakowie.
Odbito w drukarni L. Gronusia w Krakowie, ul. Stolarska 6.